

# ‘Waarom liet Nederland ons in de steek?’

ZONDAG 17 NOVEMBER



Hannah Zwaluw trekt als toerist door West-Papoea, het vroegere Nederlands-Nieuw-Guinea. Als journalist zou ze er niet binnenkomen. De geest van de Nederlanders waart er nog altijd door het landschap. ‘Voor de toekomst zie ik twee zwarte scenario’s: het geweld escaleert of de Papoea’s, moegestreden, geven de strijd op.’

TEKST EN FOTOGRAFIE  
HANNAH ZWALUW

📖 8 MINUTEN LEESTIJD

↑ DELEN

In de straten van Jayapura wil iedereen een selfie met me maken. Hele families worden opgetrommeld, peuters op mijn arm gezet. Ze zien in mij de Nederlander die hier ooit de dienst uitmaakte en in 1962 met de staart tussen de benen vertrok. Elke dag krijg ik de vraag: waarom heeft jouw land ons in de steek gelaten?

De geest van de Nederlanders waart hier op West-Papoea nog altijd rond in de namen die zij aan het landschap gaven, zoals de Wisselmeren, vernoemd naar marinepiloot Frits Wissel. In 1936 vloog hij laag over de hooglanden en zag als eerste

westerling de drie grote meren liggen. Drie jaar later hadden Nederlandse pioniers aan de rand van het grootste meer een bestuurspost neergezet, met missionarissen en zendelingen in hun kielzog. Langzaam vulden de pioniers de witte vlekken op hun landkaarten in, na moeizame expedities steeds dieper de hooglanden in. Benny Giay, theoloog en antropoloog, kwam in 1955 vlak bij de Wisselmeren ter wereld. Jaren later zou hij zijn proefschrift schrijven over het verzet in het gebied tegen de zendelingen. Ze wilden hun god opdringen aan de bergmensen die allang hun eigen goden hadden.

In zijn kantoor van het Walter Post Theologisch College in de hoofdstad Jayapura, waar hij college geeft, verdwijnt Benny Giay steeds onder tafel van het lachen. Hij nam zijn klaterende lach mee uit de hooglanden, waar lachen om de absurditeit van het bestaan een dagelijks tijdverdrijf is, hoe grimmig dat bestaan ook is. Als kind las hij alle boeken die hij te pakken kon krijgen. Ze speelden zich af in een wereld die hij niet begreep. Lang kon hij zich geen voorstelling maken van de treinen die in de boeken van de zendelingen rondreden, omdat treinen in de hooglanden een onmogelijkheid zijn. Uiteindelijk liet hij de Wisselmeren achter zich en trok hij naar Amsterdam, voor een studie culturele antropologie aan de Vrije Universiteit. Hij kwam te wonen in Oegstgeest, gesponsord door de zending.

## **Zwarte lijst**

Twee dagen voor zijn promotie kreeg hij twee Indonesische functionarissen aan zijn deur in Oegstgeest: of hij de aanbeveling wilde schrappen waarin hij pleitte voor het herstel van Papoease tradities. ‘Hahahaha, natuurlijk heb ik dat punt gewoon laten staan’. Het was zijn eerste openlijke daad van verzet, van de vele die zouden volgen op hoge posities binnen Kerk en politiek. Nog steeds krijgt hij regelmatig Indonesische functionarissen aan de deur. We weten wat je doet, zeggen ze. Dan antwoordt hij: ik ben een individu in jullie systeem en probeer te overleven, zoals jullie individuen in het systeem zijn en proberen te overleven.

## **Gewelddadige incidenten tussen het Indonesische leger en de vrijheidsstrijders komen steeds vaker voor.**

In dit land mag hij de geschiedenis van zijn land niet onderwijzen, maar dat houdt hem niet tegen. ‘Dit is ons land, we kunnen doen wat we willen’. Hij wil zijn studenten de werkelijkheid laten zien van landroof, machtsvertoon en racisme, ze op de analogie wijzen tussen wat er met de Papoea’s gebeurt en met inheemse volken in Amerika en Australië. ‘Ik wil dat ze actief nadenken over welke idealen en normen ze willen overnemen of afwijzen van het westen, het christendom, de islam, de Indonesische cultuur en de eigen cultuur. Hun ogen openen voor wat ze